

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)
SSN Tomasz Przesławski (sprawozdawca)
SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi E. S. i R. C.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn.
I ACa 915/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 22 stycznia 2025 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn. I ACa 915/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku wyznaczenie terminu posiedzenia w sprawie o sygn. I ACa 915/23, nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 3. przyznaje E. S. i R. C. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku sumę pieniężną w wysokości po 2 000 (dwa tysiące) złotych za okres od 20 stycznia 2021 r. do 22 stycznia 2025 r.;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 5. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz E. S. i R. C. kwoty po 200 (dwieście) złotych uiszczonych tytułem opłaty od skargi;**
- 6. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz E. S. i R. C. kwotę po 240 (dwieście czterdzieści) złotych**

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Tomasz Przesławski Oktawian Nawrot Adam Redzik

UZASADNIENIE

Pismem z 30 sierpnia 2024 r. E. S. i R. C. (dalej: „skarżący”), reprezentowani przez radcę prawnego P. S., wnieśli do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie o sygn. I ACa 915/23 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku.

W przedmiotowej skardze skarżący wnieśli o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn. akt: I ACa 915/23;
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku do rozpoznania niniejszej sprawy i wydania wyroku w terminie 3 miesięcy od rozpoznania skargi;
3. przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz każdego skarżącego kwoty 3000 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz każdego skarżącego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych;
5. przeprowadzenie dowodu z akt sprawy I ACa 915/23 na okoliczność przewlekłości postępowania, w szczególności niewyznaczenia przez Sąd terminu rozprawy przez ponad 16 miesięcy od wpłynięcia apelacji.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że ostatnią czynnością dokonaną przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku zmierzającą do rozstrzygnięcia sprawy było wysłanie apelacji do strony powodowej w dniu 22 maja 2023 r. Jak podnieśli skarżący, od tego czasu minęło ponad 15 miesięcy, a sąd nie wyznaczył terminu rozprawy. W uzasadnieniu skarżący zaznaczyli, że 5 marca 2024 r.

strona powodowa zwróciła się do sądu z wnioskiem o wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej, co jednak nie przyniosło oczekiwanego rezultatu.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, pismem datowanym na 9 grudnia 2024 r., wniósł o oddalenie skargi.

W uzasadnieniu stanowiska podniesiono, że sprawa nie należy do kategorii spraw pilnych w rozumieniu § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych, a jest sprawą tzw. „frankową”. Sprawę skierowano do rozpoznania na rozprawie zgodnie z kolejnością wpływu. Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku podkreślił, że brak terminu wyznaczenia rozprawy apelacyjnej w sprawie wynika ze znacznej, lawinowo rosnącej, liczby spraw wpływających do pionu cywilnego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. Zaznaczono także, że obiektywne uwarunkowania, w których funkcjonują sądy, niezależne od najlepszej nawet organizacji pracy sędziów, nie mogą być ignorowane na rzecz realizacji prawa stron do niezwłocznego rozpoznania ich spraw. Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku zaakcentował, że ocena czy w konkretnej sprawie doszło do nadmiernego ocena czy w konkretnej sprawie doszło do nadmiernego przedłużenia postępowania nie może być oderwana od obowiązku sądu rozpoznawania wszystkich spraw wniesionych do sądu bez nieuzasadnionej zwłoki, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu oraz uwzględnieniu przepisów nakazujących rozpoznawanie niektórych rodzajów spraw w ustawowo określonych terminach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga E. S. i R. C. wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”) zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa

do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawodawca w art. 2 ust. 2 u.s.p.p. wskazał elementy podlegające analizie na etapie postępowania w przedmiocie przewlekłości. W świetle tego przepisu dokonując oceny uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Ocena przewlekłości postępowania ma charakter indywidualny i uwzględnia okoliczności konkretnej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W toku postępowania o stwierdzenie przewlekłości postępowania sąd oceniający sprawę analizuje nie tylko okres zaniechania jej rozpoznania, lecz bierze pod uwagę wszystkie kryteria, o których stanowi art. 2 ust. 2 u.s.p.p. Nie można przy tym zapominać, że czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23; z 13 czerwca 2024 r., I NSP 251/23). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodejmowaniu czynności należy utożsamiać z przewlekłością sądu (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20).

Na potrzeby niniejszego postępowania dokonano analizy akt sprawy I ACa 915/23.

Akta sprawy wraz z apelacją pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 23 lutego 2023 r. wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku 21 kwietnia 2023 r. (data prezentaty k. 700).

W dniu wpływu sprawy do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wylosowano sędziego referenta (k. 702).

25 kwietnia 2023 r. zarejestrowano sprawę w repertorium ACa pod numerem 915/23 (k. 703).

9 maja 2023 r. wydano zarządzenie o poinformowaniu pełnomocników stron o składzie orzekającym oraz zarządzono doręczenie pełnomocnikowi powodów odpisu apelacji (k. 704).

21 czerwca 2023 r. wpłynęła odpowiedź powodów na apelację (data nadania k. 718).

9 lutego 2024 r. wpłynął wniosek dowodowy pozwanego (k. 719).

6 marca 2024 r. do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku skierowano datowany na 5 marca 2024 r. wniosek pełnomocnika powoda o wyznaczenie terminu rozprawy (data nadania k. 754).

Zarządzeniem z 28 marca 2024 r. poinformowano pełnomocnika skarżących, że w referacie sędziego sprawozdawcy jest około 100 spraw, które wpłynęły wcześniej niż niniejsza sprawa. Wskazano też, że niniejsza sprawa może być wyznaczona na IV kwartał 2024 r. (k. 755).

Analizując przebieg postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku przyjąć należy, że jest ono prowadzone w sposób przewlekły. Sąd poprzestał jedynie na doręczeniu odpisu apelacji pozwanego. Od 21 czerwca 2023 r. (data nadania odpowiedzi na apelację) sąd drugiej instancji dysponuje kompletem stanowisk stron w ocenianej sprawie. Od tego czasu nie podjęto żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy. W sprawie wystąpiła bezczynność, która nie znajduje żadnego obiektywnego usprawiedliwienia nawet jeśli wziąć pod uwagę konieczność rozpoznawania spraw według kolejności wpływu. Taka sytuacja narusza konstytucyjne prawo strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki. Zwrócić uwagę należy także na to, że do stanu przewlekłości nie przyczyniły się strony.

W realiach niniejszej sprawy, odnosząc się do stanowiska wyrażonego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, należy także zaznaczyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecznictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Należy przy tym także zaznaczyć, że już w postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Sąd Najwyższy podkreśla przy tym, że strona nie może ponosić negatywnych konsekwencji związanych z organizacją wymiaru sprawiedliwości.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. stwierdził, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn. I ACa 915/23 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p. na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku o sygn. I ACa 915/23 dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, Sąd Najwyższy zalecił wyznaczenie posiedzenia w sprawie nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt.

Na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżących kwotę po 2000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 zł. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie każdemu ze skarżących sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł za okres od 20 stycznia 2021 r. (data prezentaty pozwu złożonego do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy k. 6, sygn. akt I ACa 915/23), do 22 stycznia 2025 r. W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącym zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku.

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935).

Tomasz Przesławski Oktawian Nawrot Adam Redzik

[SOP]

[i.n.]

